

Bijeenkomst op zaterdag 8 maart 2025.

1. Mededelingen

Vandaag beginnen we wat later. Na een kort welkom door de voorzitter gaan we meteen in de aanval voor vlaai en koffie.

2. Lidmaatschap

Als je nog niet in orde bent met het lidmaatschap van de Cosmodrome, verzoek ik je om dit zo snel mogelijk te regelen. Dit kan via deze link:

<https://www.kattevennen.be/nl/cosmodrome/welkom-bezoekers/lidmaatschap>

3. Govaart Wendelen

We verwelkomen deze middag een gastspreker: Guy Leus van de Heemkundige kring in Geetbets. Hij heeft zich de afgelopen tientallen jaren verdiept in het leven van priester astronoom Govaart Wendelen. Deze persoon heeft voor de Cosmodrome een zeer speciale betekenis. De voordracht gaat door in aula Wendelen. Verder is er een kunstwerk in de aula met daarop de krater Vendelinus op de Maan. En uiteraard draagt onze vereniging de naam van Vendelinus. We zijn zeer benieuwd naar het verhaal van Guy.

Priester astronoom Govaart Wendelen werd geboren in 1580 in Herk-de-Stad. Eigenlijk werd hij geboren op de Poelput buiten de wallen van Herk. Toen hij twee jaar was, voerde paus Gregorius de kalenderhervorming in.

Zijn vader was 4 keer burgemeester geweest en is 3 keer getrouwd. Dit door het vroegtijdig overlijden van zijn eerste twee vrouwen.

Hij genoot zijn opleiding in de Latijnse school in Herk en bij de Jezüieten in Doornik. In 1597 vertrok hij naar Leuven waar hij de Artes volgde. Hij behaalde daar echter geen diploma. In 1598 trok hij naar Praag, maar door dysenterie is hij uiteindelijk gestrand in Neurenberg. In 1599 was hij corrector in een drukkerij in Lyon.

Het jaar 1600 was een heilig jaar. Hij verbleef toen in Rome om zijn volle aflaat te verdienen.

Daarna was hij tot 1603 leraar Wiskunde in Frankrijk. Tot 1612 verbleef hij in Forcalquier in de Haute Provence. Uiteindelijk haalde hij in 1611 zijn eerste diploma: rechten in Orange. In zijn jonge leven heeft Wendelen dus veel rondgereisd. Het was een onrustige ziel.

In 1612 keerde hij weer terug naar Herk en werd daar leraar en rector (directeur) op de Latijnse school. Een jaar later bestudeerde hij de aantrekkingskracht van planeten. In 1618 was een grote komeet zichtbaar C/1618 W1. Het was de eerste komeet die met een telescoop werd geobserveerd.

In 1620 werd hij gewijd tot priester, je kunt dus spreken over een late roeping. Hij werd pastoor in Geetbets. In 1623 werd hij zwaar ziek. Hij is genezen door een gebed voor O.L.Vrouw van Scherpenheuvel. In datzelfde jaar onderzocht hij de hoek tussen de ecliptica en de hemelequator. Die varieerde volgens hem tussen 23,5 en 24,5 graden.

In 1629 stierven veel familieleden aan de pest. Wendelen noteerde allerlei kruiden en remedies.

In 1633 trekt hij terug naar Herk, dit is een grotere parochie.

In 1643 stelt hij dat alle natuurlijke dagen gelijk zijn in lengte. Een jaar later doet hij onderzoek naar eclipsen. Weer een jaar later verschijnt de eerst Maankaart. Een krater op de rand van de Maan draagt zijn naam: Vendelinus.

In 1646 is een waarneming over Pluvia Purpurea, ook wel bloedregen genoemd. Hij maakt een link met gassen (tegenwoordig verwijst men o.a. naar Saharazand).

In 1650 wordt hij kerkelijk rechter in Doornik. Hij zegt dat kometen geen voortekens zijn van slechte gebeurtenissen, maar gewoon astronomische objecten.

In 1659 verblijft Wendelen in Gent. Op het einde van zijn leven wordt hij verlamd. Uiteindelijk sterft hij in 1667. Het is tot op heden onbekend waar hij begraven is.

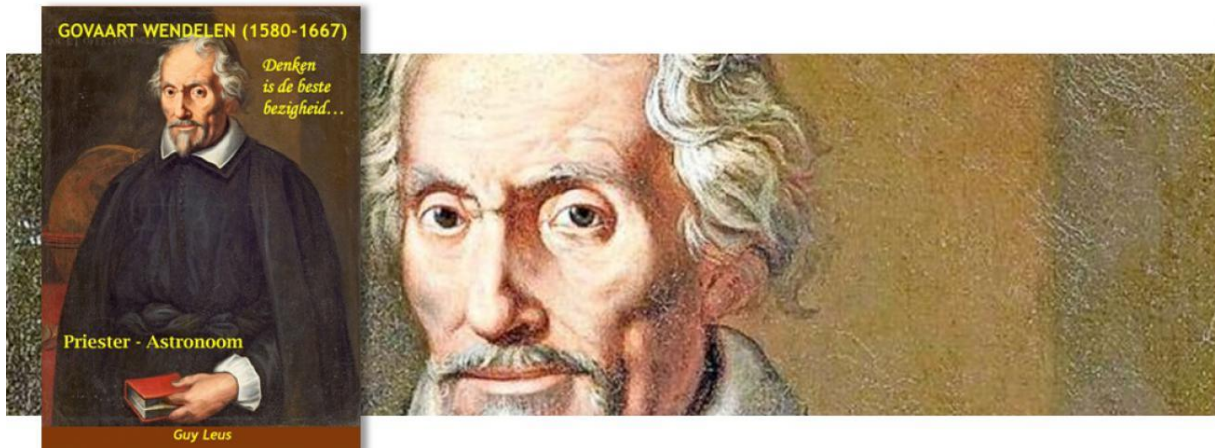
Wendelen werd uiteindelijk niet door de Kerk vervolgd. Hij is feller in zijn brieven dan in de officiële publicaties. Hij verwijst regelmatig naar verhalen in het Oude en het Nieuwe Testament. Hij berekende het verschil in graden tussen Herk en Parijs. Verder berekende hij de afstand tussen de Aarde en de Zon en de afstand tussen de Aarde en de Maan. Hij berekent vrij nauwkeurig de gemiddelde duur van ons jaar.

In Herk-de-Stad staat een gedenkteken in het Olmenhof. Bij de pastorie in Geetbets hangt een gedenkplaat. Verder is in het centrum van Herk een meridiaanlijn en een zonnewijzer. Er bestaat ook een Wendelenplein.

Tot slot nog iets over de 3de wet van Kepler. Sommigen zeggen dat Wendelen dit als eerste heeft bedacht. Hij zegt hierover zelf dat hij in 1610 dit idee had, maar dat Kepler zelf dat in al zijn details heeft ontdekt.

Guy Leus besluit zijn lezing met een aantal urban legends.

We danken Guy van harte voor deze boeiende lezing over het leven van Govaart Wendelen. Als je hier meer over wilt weten, kun je dit napluizen in het jaarboek geschreven door de spreker. Dit is te koop in de winkel van de Cosmodrome.

4. Volgende bijeenkomst

Op 12 april is onze volgende bijeenkomst. We ontvangen dan een gastspreker van sterrenkunde-vereniging de Noorderkroon uit Achel. Details volgen nog.